

Sygn. akt III AUa 1501/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 lutego 2019 r.

**Sąd Apelacyjny we Wrocławiu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie:**

Przewodniczący: SSA Jarosław Błaszczak

Sędziowie: SSA Maria Pietkun (spr.)

SSA Jacek Witkowski

Protokolant: Katarzyna Wojciechowska

po rozpoznaniu w dniu 28 lutego 2019 r. we Wrocławiu

na rozprawie

sprawy A. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o podstawę wymiaru składek

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

od wyroku Sądu Okręgowego w Opolu Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 26 października 2018 r. sygn. akt V U 1712/17

I. zmienia zaskarżony wyrok w pkt. III w ten sposób, że zasądza od wnioskodawcy na rzecz strony pozwanej kwotę 1200 zł tytułem kosztów procesu;

II. oddala dalej idącą apelację;

III. zasądza od strony pozwanej na rzecz wnioskodawcy kwotę 900 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 26 października 2018 r. Sąd Okręgowy w Opolu V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w punkcie I zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z 9 sierpnia 2017 r. w części dotyczącej ustalonej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne A. S. za okres podlegania ubezpieczeniom od 1 stycznia 2011 r. przyjmując, że od 1 stycznia 2011 r. podstawa owa winna zostać ustalona przy uwzględnieniu braku prowadzenia przez wnioskodawcę od owej daty indywidualnej pozarolniczej działalności gospodarczej pod nazwą Firma Handlowa (...) A. S. w S., w punkcie II oddalił odwołanie w pozostałym zakresie, a w punkcie III koszty postępowania pomiędzy stronami wzajemnie zniósł.

Powyższe orzeczenie Sąd pierwszej instancji wydał w oparciu o następująco ustalony stan faktyczny sprawy:

A. S., zamieszkujący przy ul. (...) w S., jako osoba fizyczna prowadził działalność gospodarczą: od 22 października 1990 r. w formie spółki cywilnej pod nazwą Sklep (...) S. H., O. S., A. S., a od 20 października 1992 r. w formie jednoosobowej działalności gospodarczej pod nazwą Firma Handlowa (...) - wpis pod numerem (...).

Spółka cywilna prowadziła swą działalność przy ul. (...) w S., zajmując się handlem artykułami gospodarstwa domowego. Wnioskodawca, jako wspólnik, wystąpił ze spółki w sierpniu 2014 r. Spółka z końcem 2014 r. zakończyła swą działalność.

W ramach jednoosobowej działalności gospodarczej wnioskodawca osobiście prowadził sklep w S. przy ul. (...), zajmując się m.in. sprzedażą drobnych wyrobów metalowych, farb, szkła, sprzętu gospodarstwa domowego, artykułów użytku domowego. Sprzedaż owa ustała z końcem grudnia 2010 r., kiedy to wnioskodawca wypowiedział umowę najmu lokalu sklepowego i zaprzestał sprzedaży, zbywając część pozostałego, niewyprzedanego towaru, spółce cywilnej. Od stycznia 2011 r. wnioskodawca nie prowadził działalności gospodarczej pod nazwą Firma Handlowa (...). Osiągał dochód wyłącznie w działalności prowadzonej w formie spółki cywilnej.

Decyzją z 9 sierpnia 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. ustalił A. S. podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne za okres od września 2001 r. do marca 2014 r., do każdego ze źródeł przychodu (jednoosobowej działalności jak i działalności w formie spółki).

Przy tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie jest zasadne w części obejmującej ustaloną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne za okres od stycznia 2011 r. Sąd ten wskazał, że bezsporny był fakt, że przedmiotem postępowania objęto podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne za okres od września 2001 r. do marca 2014 r., a w okresie objętym sporem przedsiębiorca, który prowadzi kilka działalności uiszcza składki na ubezpieczenia społeczne od jednej z nich. Inaczej jednak wygląda kwestia rozliczania ubezpieczenia zdrowotnego. Ubezpieczony, który prowadzi pozarolniczą działalność i uzyskuje przychody z więcej niż z jednego rodzaju działalności, składkę na ubezpieczenie zdrowotne opłaca odrębnie od każdego z nich — art. 82 ust. 3 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2004 r., nr 210 poz. 2135 z póź.zm.). Sąd podał, że art. 82 ust. 5 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych wskazuje, co dokładnie należy rozumieć pod pojęciem „rodzaje działalności”. Zalicza się do nich m.in. działalność gospodarczą prowadzoną w formie: spółki cywilnej, jednoosobowej spółki z o.o., spółki jawnej, spółki komandytowej, spółki partnerskiej, wykonywanie działalności twórczej lub artystycznej (jako twórca lub artysta), wolnego zawodu (opodatkowanego ryczałtem lub na zasadach ogólnych) oraz innej niż wcześniej wymienione pozarolniczej działalności gospodarczej prowadzonej na podstawie przepisów o działalności gospodarczej lub innych przepisów szczególnych.

Jak stwierdził Sąd w okresie od września 2001 r. do grudnia 2010 r. poza sporem pozostawał fakt, że jako osoba fizyczna wnioskodawca osiągał przychód z dwóch form działalności: jednoosobowej, prowadzonej pod nazwą Firma Handlowa (...) oraz spółki cywilnej jako jeden ze wspólników spółki Sklep (...) s.c. S. H., O. S., A. S..

W tym miejscu Sąd pierwszej instancji wskazał, że ewentualne przedawnienie żądania zapłaty brakującej składki za ww. okres, wbrew twierdzeniom strony, pozostawało bez wpływu na możliwość ustalenia przez ZUS O/O. podstawy wymiaru składek. Tym samym nieuprawnionym było żądanie umorzenia postępowania za ów okres, zaś wysokość podstawy - z uwagi na dwa rodzaje prowadzonej działalności - sąd uznał za prawidłową.

Natomiast Sąd ten uznał za nieprawidłową wysokość podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia zdrowotne za okres od stycznia 2011 r. do marca 2014 r., bowiem w ocenie Sądu Okręgowego zgromadzony materiał dowodowy przeczy prowadzeniu przez A. S. w owym okresie i uzyskiwaniu przychodów z więcej niż jednego rodzaju działalności. Wprost przeciwnie, zdaniem Sądu w tym okresie, co potwierdzają dowody rzeczowe, jak i samo przesłuchanie wnioskodawcy, prowadził on działalność wyłącznie jako wspólnik spółki cywilnej. Sąd wyjaśnił, że pomimo, że dopiero z dniem 1 kwietnia 2014 r. doszło do odzwierciedlenia w ewidencji działalności gospodarczej faktu jej zawieszenia przez wnioskodawcę, już z dniem 1 stycznia 2011 r. wnioskodawca całkowicie zaprzestał prowadzenia

działalności pod nazwą Firma Handlowa (...). W ramach owej działalności do 31 grudnia 2010 r. wnioskodawca samodzielnie prowadził sklep w S. przy ul. (...), zajmując się m.in. sprzedażą drobnych wyrobów metalowych, farb, szkła, sprzętu gospodarstwa domowego, artykułów użytku domowego. Z końcem grudnia 2010 r. ustala łącząca wnioskodawcę umowa na wynajem lokalu, w jakim odbywała się sprzedaż. Co istotne, przed ową datą wnioskodawca wyprzedał znajdujący się towar zbywając jego część spółce cywilnej. O całkowitym braku prowadzenia owej działalności od dnia 1 stycznia 2011 r. świadczy treść oryginału podatkowej księgi przychodów i rozchodów, zakończona na zapisie z 31/12/2010 r. Brak osiągnięcia przychodu z owej działalności dokumentują przedłożone deklaracje składane urzędowi skarbowemu. Wskazują one, że wnioskodawca osiągnął przychód z pozarolniczej działalności gospodarczej w latach 2011-2014 wyłącznie z tytułu działalności prowadzonej w formie spółki cywilnej. Stąd według Sądu należało przyjąć, że we wskazanym okresie bierności w prowadzeniu jakichkolwiek czynności dotychczas powiązanych z aktywnością Firmy Handlowej (...), wnioskodawca - podobnie jak przedsiębiorca, który formalnie zawiesił działalność - nie podlega ubezpieczeniu zdrowotnemu z tegoż tytułu. Sąd ten zwróci również uwagę, że także Sąd Najwyższy kilkakrotnie podkreślał, że obowiązek ubezpieczenia osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą wynika z faktycznego jej prowadzenia. Tym samym obowiązek podwójnego oskładkowania zdrowotnego może wynikać wyłącznie z faktycznego prowadzenia więcej niż jednej działalności wyszczególnionej na wstępie rozważań. O zaprzestaniu prowadzenia jednej z nich, powodującym zmniejszenie podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne, decydują okoliczności faktyczne, nie zaś formalne zawieszenie czy też wykreślenie z ewidencji. Sprawy związane z formalnym zarejestrowaniem, wyrejestrowaniem czy zgłaszaniem przerw w działalności mają znaczenie dowodowe, nie przesadzają same w sobie o podleganiu obowiązkowi ubezpieczenia społecznego (wyrok SN z 19 lutego 2010 r., II UK 186/09), a tym samym i ubezpieczenia zdrowotnego.

Z uwagi na powyższe Sąd Okręgowy orzekł jak w punktach I i II wyroku.

W świetle faktu reprezentowania stron przez profesjonalnych pełnomocników, mając na uwadze częściowe uwzględnienie żądania zawartego w odwołaniu, Sąd Okręgowy zniósł koszty pomiędzy stronami na podstawie art. 100 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku złożył organ rentowy, zaskarżając orzeczenie w części odnoszącej się do punktu I, tj. zmiany zaskarżonej decyzji oraz punktu III, tj. orzeczenia w zakresie kosztów postępowania, zarzucając naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 232 k.p.c. w zw. z art. 233 § 1 k.p.c. przez dowolną, a nie swobodną ocenę zebranego materiału dowodowego, polegającą na błędnym przyjęciu, że wnioskodawca nie osiągał dochodu z działalności prowadzonej osobiście począwszy od 1 stycznia 2011 r., co wynika jedynie z oświadczenia samego wnioskodawcy, podczas gdy z przedłożonych dokumentów wynika, że wnioskodawca wykazywał przychody łącznie zarówno z działalności prowadzonej indywidualnie, jak i z działalności prowadzonej w formie spółki cywilnej, a także naruszenie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. poprzez brak orzeczenia co do istoty sprawy. Skarżący ZUS zarzucił również naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 83 ust. 1 pkt 3 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych w zw. z art. 82 ust. 3 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz art. 100 k.p.c. i wzajemne zniesienie kosztów między stronami, podczas gdy w rozpoznawanej sprawie wnioskodawca przegrał ją w stopniu znacznie wyższym, bo w 66%, zaś organ rentowy uległ jedynie w 34%, a zatem sąd winien w takim wypadku zastosować zasadę stosunkowego rozdzielenia kosztów, co skutkowałoby przyznaniem na rzecz organu rentowego zwrotu kosztów w wysokości 1.152 zł.

Wskazując na powyższe organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w punkcie I przez oddalenie odwołania wnioskodawcy w całości oraz zmianę tego wyroku w punkcie III przez zasądzenie na rzecz ZUS-u kosztów procesu, a także zasądzenie od odwołującego się na rzecz organu rentowego zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu dwuinstancyjnym, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w punkcie I i III oraz przekazanie sądowi pierwszej instancji sprawy do ponownego rozpoznania przy uwzględnieniu kosztów dotychczasowego postępowania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego zasługuje na uwzględnienie jedynie w części odnoszącej się do orzeczenia o kosztach procesu. W pozostałym zakresie Sąd pierwszej instancji ustalił właściwy stan faktyczny oraz przeprowadził w sprawie prawidłowe i wszechstronne postępowanie dowodowe, wyprowadził trafne wnioski oraz zastosował właściwe przepisy prawne, które przytoczył i przeanalizował w pisemnym uzasadnieniu wyroku. Sąd Apelacyjny w pełni przychylił się do powyższych ustaleń oraz dokonanej przez Sąd Okręgowy wykładni przepisów. Za nietrafny należy uznać przede wszystkim zarzut naruszenia art. 233 k.p.c. W orzecznictwie utrwalili się poglądy, że zarzut ten nie może polegać na zaprezentowaniu własnych, korzystnych dla skarżącego ustaleń stanu faktycznego, a co za tym idzie, korzystnej dla niego oceny materiału dowodowego. Skarżący nie wykazał, by Sąd Okręgowy naruszył ustanowione w art. 233 § 1 k.p.c. zasady oceny wiarygodności i mocy dowodów, bądź pominął istotne elementy zebranego materiału. Taka ocena, dokonywana jest na podstawie przekonań sądu, jego wiedzy i posiadanego doświadczenia życiowego, a nadto winna uwzględniać wymagania prawa procesowego oraz reguły logicznego myślenia, według których sąd w sposób racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, a tak postępował Sąd pierwszej instancji w niniejszej sprawie. Zarzuty apelującego są w istocie polemiką z wynikami postępowania i jego własną, odmienną od ustalonej przez Sąd, oceną materiału dowodowego oraz odmienną oceną prawną zaistniałych faktów.

Przedmiotem sporu była wysokość składek na ubezpieczenie zdrowotne A. S. w okresie od września 2001 r. do marca 2014 r., a w szczególności czy jest on zobowiązany do ich opłacenia z tytułu prowadzenia jednoosobowej pozarolniczej działalności gospodarczej pod nazwą Firma Handlowa (...) A. S.. Nie było przy tym wątpliwości, że w spornym okresie wnioskodawca miał zarejestrowane dwa rodzaje pozarolniczej działalności gospodarczej, tj. wymienioną wyżej firmę (...) oraz działalność w formie spółki cywilnej pod nazwą „Sklep (...) S. H., O. S., A. S.”. Na etapie apelacji spór został zawężony do okresu od 1 stycznia 2011 r., kiedy to według Sądu Okręgowego wnioskodawca winien być zwolniony od opłacania składki na ubezpieczenie zdrowotne z tytułu prowadzenia jednoosobowej działalności Firmy Handlowej (...) A. S., wobec tego, że od tej daty ubezpieczony prowadził wyłącznie działalność gospodarczą w formie spółki cywilnej i tylko z tego jednego tytułu uzyskiwał przychody.

Z powołanych prawidłowo przez Sąd pierwszej instancji przepisów, mających zastosowanie w okolicznościach sprawy, a znajdujących zastosowanie co do zaskarżonej części wyroku, wynika jednoznacznie, że w sytuacji, gdy ubezpieczony prowadzący działalność pozarolniczą uzyskuje przychody z więcej niż jednego z rodzajów działalności określonych w ust. 5, składka na ubezpieczenie zdrowotne jest opłacana odrębnie od każdego rodzaju działalności, z zastrzeżeniem ust. 4 (art. 82 ust. 3 ustawy z 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach z opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych [Dz.U.2018.1810 t.j.]).

Wynika z tego zatem jasno, że warunkiem powstania obowiązku opłacenia składki przez wnioskodawcę na ubezpieczenie zdrowotne zarówno z tytułu działalności gospodarczej jako współnika spółki cywilnej (art. 82 ust. 5 pkt 1 ustawy o świadczeniach...), jak i z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej prowadzonej na podstawie przepisów o działalności gospodarczej (art. 82 ust. 5 pkt 9 ustawy o świadczeniach...) jest osiągnięcie w spornym okresie przychodu z każdej z tych działalności. Obowiązek uiszczenia składki na ubezpieczenie zdrowotne nie jest bowiem powiązany z samym tylko istnieniem tytułu do ubezpieczenia (prowadzenia działalności gospodarczej).

Analiza przeprowadzonego w sprawie postępowania dowodowego doprowadziła sąd odwoławczy do wniosku, że zasadnie Sąd pierwszej instancji stwierdził, że organ rentowy nie wykazał, by twierdzenia wnioskodawcy, że w ww. spornym okresie nie uzyskał przychodu z tytułu prowadzenia działalności pod nazwą Firma Handlowa (...) A. S. w S. były niezgodne ze stanem faktycznym. Zeznania wnioskodawcy w powiązaniu z przedstawionymi przez niego dowodami z dokumentów dowodzą, że faktycznie taką działalność wnioskodawca prowadził jedynie do końca grudnia 2010 r. Po pierwsze istotne jest w tym względzie, że działalność jednoosobową wnioskodawca prowadził w S. pod adresem Plac (...), gdzie wynajmował mały sklepik, natomiast działalność w formie spółki była prowadzona również w S., ale na ul. (...). Takie adresy widniały w zaświadczeniach wnioskodawcy o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej do 12 lipca 2010 r., a od 13 lipca 2010 r., zgodnie z wnioskiem A. S., nastąpiło wykreślenie pierwszego adresu. Od tego momentu prowadził on swoją działalność wyłącznie pod adresem ul. (...), gdzie wspólnicy spółki cywilnej mieli sklep (...). Okoliczność ta uwiarygadnia wersję wnioskodawcy co do tego, że z końcem roku 2010

r. wygasła umowa najmu pomieszczenia na Placu (...), co wiązało się z wyprzedaniem przez niego znajdującego się tam towaru i nieprowadzeniem od tego momentu Firmy Handlowej (...). Po wtóre taka data rzeczywistego zakończenia prowadzenia ww. działalności wynika z księgi przychodów i rozchodów, w której ostatnie wpisy datowane są na grudzień 2010 r. Dodatkowo, jak słusznie zauważył Sąd pierwszej instancji, przedłożone przez wnioskodawcę deklaracje podatkowe ze spornego okresu nie wskazują na uzyskiwanie przez niego przychodu z ww. działalności.

W przeciwieństwie do dowodów zaferowanych przez wnioskodawcę, organ rentowy poprzestał wyłącznie schematycznie na widniejącym w ewidencji działalności gospodarczej wpisie o jej prowadzeniu, bez rzeczywistej analizy, czy owa działalność była prowadzona.

W konsekwencji, wobec nieuzyskania przez A. S. w spornym okresie przychodu z prowadzenia ww. działalności i wykazania faktycznego jej nieprowadzenia nie było podstaw do naliczenia z tego tytułu przez pozwanego składek na ubezpieczenie zdrowotne. Przepis art. 13 ust. 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych jednoznacznie wiąże istnienie tytułu podlegania ubezpieczeniom społecznym, a w konsekwencji opłacania składki na ubezpieczenie zdrowotne w świetle wyżej powołanych przepisów z faktem prowadzenia owej działalności gospodarczej, za wyjątkiem zawieszenie jej prowadzenia stosownie do przepisów ustawy z dnia 6.03.2018 r. Prawo Przedsiębiorców, a wcześniej przed 30.04.2018 r. - z ustawy o swobodzie działalności gospodarczej.

Z tego względu Sąd Apelacyjny, w tym zasadniczym zakresie, na podstawie art. 385 k.p.c., oddalił apelację ZUS-u jako bezzasadną, o czym orzeczono w punkcie II sentencji wyroku.

Natomiast słusznie zarzuca apelujący, że Sąd pierwszej instancji niewłaściwie zastosował w sprawie art. 100 k.p.c., znosząc wzajemnie koszty pomiędzy stronami. Wnioskodawca bowiem wygrał spór jedynie w ok. 30%, co oznacza, że przegrał go w ok. 70%. W tych okolicznościach, tj. w razie częściowego uwzględnienia żądań, Sąd winien dokonać, w oparciu o ww. przepis, stosunkowego rozdzielnia kosztów.

Takiej korekty postanowienia o zwrocie kosztów procesu dokonał Sąd Apelacyjny, orzekając, jak w punkcie I sentencji wyroku, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. i art. 100 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych w stanie prawnym obowiązującym w dacie wniesienia odwołania. Stawka minimalna dla wartości przedmiotu sporu w wysokości ponad 28.000 zł wynosiła wówczas 3.600 zł. Obie strony postępowania reprezentowane były przez profesjonalnych pełnomocników, a biorąc pod uwagę proporcje, w jakich strony wygrały i przegrały spór, zasadne było zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz ZUS-u kwoty 1.200 zł tytułem zwrotu poniesionych przez organ rentowy kosztów zastępstwa procesowego.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono w punkcie III na podstawie art. 98 k.p.c. i rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych w stanie prawnym obowiązującym w dacie złożenia apelacji.

SSA Jacek Witkowski SSA Jarosław Błaszczak SSA Maria Pietkun

R.S.